

SXEDIO.GJ5

28.7.1954: Ο ΧΕΝΡΙ ΧΟΠΚΙΝΣΟΝ ΔΗΛΩΝΕΙ ΟΤΙ ΟΥΔΕΠΟΤΕ Η ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΘΑ ΜΕΛΕΤΗΣΕΙ ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΕΞΑΓΓΕΛΛΕΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΝΕΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΣΟ

Η Βρετανία δεν καθυστέρησε καθόλου για να απαντήσει στις προθέσεις της Ελλάδας που είχε ανακοινώσει ο αντιπρόσωπος της στα Ηνωμένα Έθνη Εανθόπουλος Παλαμάς ότι θα κατέθετε την κυπριακή προσφυγή στις **22 Αυγούστου 1954**.

Εφαρμόζοντας την τακτική "το γοργόν και χάριν έχει" η Βρετανία απάντησε στην Ελλάδα και ευρύτερα στους Κυπρίους την επομένη κιόλας της ανακοίνωσης του Παλαμά, δηλαδή στις **28 Ιουλίου 1954**, με ένα "Ουδέποτε" και με μια προσφορά για νέο σύνταγμα στην Κύπρο.

Η προσφορά για παραχώρηση συντάγματος στην Κύπρο ανακοινώθηκε ταυτόχρονα στις δυο Βουλές, τη Βουλή των Λόρδων και τη Βουλή των Κοινοτήτων και το ουδέποτε προήλθε από τον υφυπουργό Αποικιών Χένρι Χόπκινσον που απέκλειε κάθε πιθανότητα η Αγγλία να μελετούσε αλλαγή του καθεστώτος της Κύπρου.

Την ανακοίνωση στη Βουλή των Λόρδων έκαμε ο υφυπουργός Αποικιών Κόμης Μάνστερ που είπε σύμφωνα με την επίσημη μετάφραση στην ελληνική, από το Γραφείο Δημοσίων Πληροφοριών τα εξής:

" Η Κυβέρνησις της Αυτής Μεγαλειότητος απεφάσισεν ότι επέστη ο χρόνος να λάβη νέαν πρωτοβουλίαν διά την ανάπτυξιν θεσμών αυτοκυβερνήσεως εν Κύπρω. Είναι πεπεισμένη ότι δεδομένης καλής θελήσεως, δύναται να γίνη αρχή ταχέως προς τον σκοπόν του να μετάσχη ο λαός της Κύπρου εις μίαν πληρεστέραν διαχείρισιν των ιδίων αυτού υποθέσεων. Δεν δύναται να σκεφθή μεταβολήν εις την κυριαρχίαν επί της Κύπρου.

2. Δεν έχει ακόμη γίνει λεπτομερής επεξεργασία των σχεδιαζομένων συταγματικών διευθετήσεων, αλλ' αυτά θα είναι εν γενικαίς

γραμμαίς ως ακολούθως: Κατά το 1948 προσεφέρθη εν Σύνταγμα, το οποίον θα παρέμεινεν ανοικτό επί εξ έτη. Δεν υπήρξεν οιαδήποτε ανταπόκρισις εκ μέρους υπευθύνων και αντιπροσωπευτικών πολιτικών ηγετών. Η Κυβέρνησις της Αυτής Μαγαλειότητος απεφάσισεν, ως εκ τούτου, να μη περιμένη περισσότερο, αλλά να εισαγάγη, εις το εγγύς μέλλον τροποποιημένον σύνταγμα, το οποίον να προνοή διά νομοθετικόν συμβούλιον περιλαμβάνον τόσον επίσημα όσον και διοριζόμενα μέλη (αποτελούντα ομού την πλειοψηφίαν) και αιρετά μέλη, ως επίσης και διά τον διορισμόν εις το Εκτελεστικόν Συμβούλιον ανεπισήμων τινών μελών του Νομοθετικού, τα οποία θα είναι υπεύθυνα διά την λειτουργίαν των τμημάτων. Τούτο θα αποτελέση το πρώτον βήμα επί της οδού της συνταγματικής προόδου και θα καταστήση τους Κυπρίους ικανούς να λαμβάνουν μέρος εις την λειτουργίαν θεσμών αυτοκυβερνήσεως και να εξασκούν ευθύνην τόσον εις το Νομοθετικόν όσον και εις τον εκτελεστικόν έλεγχον της διοικήσεως. Ο Κυβερνήτης έχει λάβει οδηγίαν να προβή εις όλα τα προπαρασκευαστικά μέτρα, τα αναγκαία διά την εισαγωγήν νέου συντάγματος επί των γραμμών τούτων.

3. Η Βρετανική διοίκησις της Κύπρου πλην του ότι έφερε πολλήν ευημερίαν εις την νήσον και περιφρούρησε τα δικαιώματα όλων των μερίδων του πληθυσμού, διετήρησε και διατηρεί σταθεράς συνθήκας εις την ζωτικήν στρατηγικήν αυτήν περιοχήν. Η Κυβέρνησις της Α. Μ. είναι αποφασισμένη να συνεχίση την σθεναράν πολιτικήν της οικονομικής αναπτύξεως της Κύπρου. Η αποδοτική διοίκησις της Κύπρου εις την οποίαν μέγας αριθμός κυπρίων δαδραματίζει λίαν αποτελεσματικόν ρόλον έχει επιφέρει τεραστίαν βελτίωσιν εις τη υγείαν, την γεωργίαν, τας συγκοινωνίας και εις πολλά άλλα πεδία. Από του πολέμου και εντεύθεν εσημειώθησαν μεγάλα βήματα χάρις εις εν σταθερόν χαρτονόμισμα εν συνδυασμώ με τη στερλίαν και μίαν υγιή δημοσιονομικήν πολιτικήν. Η Κύπρος δύναται να αποτείνεται εις την δανειστικήν αγοράν του

Λονδίνου υπό τους ιδίους ευνοϊκούς όρους, οι οποίοι είναι δαθέσιμοι διά τας αποικιακάς κυβερνήσεις. Τα σχέδια της κυβερνήσεως διά την οικονομικήν ανάπτυξιν υπολογίζεται ότι θα στοιχίσουν 15 εκατομμύρια κατά την δεκαετή περίοδον 1946-56. Άμεσος ουσιαστική βοήθεια εδόθη από τα ταμεία του Ην. Βασιλείου, δυνάμει των θεσπισθέντων περί Αποικιακής αναπτύξεως και ευημερίας, η δε Κύπρος θα λάβη βοήθειαν, από τα επιπρόσθετα ποσά, τα οποία θα κληθή η Βουλή να προμηθεύση δι' Αποικιακήν ανάπτυξιν και ευημερίαν. Υδατοπρομήθειαι έχουν διασωληνωθή εις εκατοντάδας χωρίων, απογυμνωμένα όρη έχουν αναδασωθή, η μαλάρια έχει εκριζωθή, τα αποτελέσματα της διαβρώσεως του εδάφους καταπολεμούνται σθεναρώς και η βιομηχανία έχει ενθαρρυνθή και αναπτυχθή. Το ζήτημα της λιμενικής αναπτύξεως μελετάται αυτήν την στιγμήν ενεργώς.

4. Η Κυβέρνησις της αυτής Μεγαλειότητος αναγνωρίζει πλήρως ότι τα ελληνόφωνα και Τουρκόφωνα τμήματα του πληθυσμού έχουν στενούς πνευματικούς δεσμούς με την Ελλάδα και την Τουρκία, χωρίς να θυσιάσουν τας παραδόσεις αυτάς. Οι Κύπριοι έχουν ενώπιον των την προοπτικήν να επεκτείνουν τας ευκαιρίας αναπτύξεως των εις το οικονομικόν, κοινωνικόν και συνταγματικόν πεδίον".

(Μεταγλώττιση)

" Η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητος αποφάσισε ότι έφθασε ο χρόνος να λάβει νέαν πρωτοβουλίαν για την ανάπτυξη θεσμών αυτοκυβέρνησης στην Κύπρο. Είναι πεπεισμένη ότι δεδομένης καλής θέλησης, μπορεί να γίνει αρχή γρήγορα για να μετάσχει ο λαός της Κύπρου σε μια πληρέστερη διαχείριση των δικών του υποθέσεων. Δεν μπορεί να σκεφθεί μεταβολή στη κυριαρχία επί της Κύπρου.

2. Δεν έχει ακόμη γίνει λεπτομερής επεξεργασία των σχεδιαζόμενων συταγματικών

διευθετήσεων, αλλ' αυτές θα είναι σε γενικές γραμμές ως ακολούθως: Κατά το **1948** προσφέρθηκε ένα Σύνταγμα, το οποίο θα παρέμεινε ανοικτό για έξη χρόνια. Δεν υπήρξε οποιαδήποτε ανταπόκριση από μέρους υπευθύνων και αντιπροσωπευτικών πολιτικών ηγετών. Η Κυβέρνηση της Αυτής Μαγαλειότητας αποφάσισε, ως εκ τούτου, να μη περιμένει περισσότερο, αλλά να εισαγάγει, στο σύντομο μέλλον τροποποιημένο σύνταγμα, το οποίο να προνοή για νομοθετικό συμβούλιο που να περιλαμβάνει τόσο επίσημα όσο και διοριζόμενα μέλη (που θα αποτελούν μαζί την πλειοψηφία) και αιρετά μέλη, όπως επίσης και για το διορισμό στο Εκτελεστικό Συμβούλιο ανεπίσημων μερικών μελών του Νομοθετικού, τα οποία θα είναι υπεύθυνα για τη λειτουργία των τμημάτων. Τούτο θα αποτελέσει το πρώτο βήμα στην οδό της συνταγματικής προόδου και θα καταστήσει τους Κυπρίους ικανούς να λαμβάνουν μέρος στη λειτουργία θεσμών αυτοκυβέρνησης και να εξασκούν ευθύνη τόσο στο Νομοθετικό όσο και στον εκτελεστικό έλεγχο της διοίκησης. Ο Κυβερνήτης έχει λάβει οδηγίες να προβεί σε όλα τα προπαρασκευαστικά μέτρα, που είναι αναγκαία για την εισαγωγή νέου συντάγματος πάνω στις γραμμές αυτές.

3. Η Βρετανική διοίκηση της Κύπρου εκτός του ότι έφερε πολλήν ευημερία στη νήσο και περιφρούρησε τα δικαιώματα όλων των μερίδων του πληθυσμού, διατήρησε και διατηρεί σταθερές συνθήκες στη ζωτική στρατηγική αυτή περιοχή. Η Κυβέρνηση της Α. Μ. είναι αποφασισμένη να συνεχίσει τη σθεναρή πολιτική της οικονομικής ανάπτυξης της Κύπρου. Η αποδοτική διοίκηση της Κύπρου στην οποία μεγάλος αριθμός κυπρίων δαδραματίζει πολύ αποτελεσματικό ρόλο έχει επιφέρει τεράστια βελτίωση στην υγεία, την γεωργία, τις συγκοινωνίες και σε πολλά άλλα πεδία. Από τον πόλεμο και εντεύθεν σημειώθηκαν μεγάλα βήματα χάρις σε ένα σταθερό χαρτονόμισμα σε συνδυασμό με τη στέρλινα και μια υγιή δημοσιονομική πολιτική. Η Κύπρος μπορεί να αποτείνεται στη

δανειστική αγορά του Λονδίνου με τους ίδιους ευνοϊκούς όρους, οι οποίοι είναι διαθέσιμοι για τις αποικιακές κυβερνήσεις. Τα σχέδια της κυβέρνησης για την οικονομική ανάπτυξη υπολογίζεται ότι θα στοιχίσουν **15** εκατομμύρια κατά την δεκαετή περίοδο **1946-56**. Άμεση ουσιαστική βοήθεια δόθηκε από τα ταμεία του Ην. Βασιλείου, σύμφωνα με τους θεσπισθέντες περί Αποικιακής ανάπτυξης και ευημερίας, η δε Κύπρος θα λάβη βοήθεια, από τα επιπρόσθετα ποσά, τα οποία θα κληθεί η Βουλή να προμηθεύσει για Αποικιακή ανάπτυξη και ευημερία. Υδατοπρομήθειες έχουν διασωληνωθεί σε εκατοντάδες χωριά, απογυμνωμένα όρη έχουν αναδασωθεί, η μαλάρια έχει εκκριζωθεί, τα αποτελέσματα της διάβρωσης του εδάφους καταπολεμούνται σθεναρά και η βιομηχανία έχει ενθαρρυνθεί και αναπτυχθεί. Το ζήτημα της λιμενικής ανάπτυξης μελετάται αυτήν την στιγμή ενεργώς.

4. Η Κυβέρνηση της Αυτής Μεγαλειότητας αναγνωρίζει πλήρως ότι τα ελληνόφωνα και Τουρκόφωνα τμήματα του πληθυσμού έχουν στενούς πνευματικούς δεσμούς με την Ελλάδα και την Τουρκία. Χωρίς να θυσιάσουν τις παραδόσεις αυτές, οι Κύπριοι έχουν ενώπιον τους την προοπτική να επεκτείνουν τις ευκαιρίες ανάπτυξης τους στο οικονομικό, κοινωνικό και συνταγματικό πεδίο".

Την ίδια ανακοίνωση σχετικά με τα όσα είπε ο Κόμης Μάνστερ στη Βουλή των Λόρδων, έκαμε και ο υφυπουργός Εξωτερικών επί Αποικιακών θεμάτων Χένρι Χόπκινσον στη Βουλή των Κοινοτήτων την ίδια μέρα (**28.7.1954**).

Ο Χόπκινσον όμως που δέχθηκε βροχή από ερωτήσεις προχώρησε πέραν εκείνων που είχε ανακοινώσει ο συνάδελφος του στη Βουλή των Λόρδων και προέβη τόσο σε αποκαλύψεις για το μελετώμενο σύνταγμα όσο και για τις επόμενες σκέψεις της Βρετανίας γύρω από την Κύπρο.

Από όσα ανακοίνωσε ο Χόπκινσον φαινόταν καθαρά ότι το νέο σύνταγμα που θα προσφερόταν στην Κύπρο θα ήταν χειρότερο από το προηγούμενο που είχε

προσφερθεί ενώ θα αποτελούσε ένα σοβαρό βήμα οπισθοδρόμησης από ότι είχαν προσφέρει οι Άγγλοι με το σύνταγμα (προτάσεις) Τζάκσον του **1948**.

Ο Χόπκινσον αποκάλυψε ότι το νέο Σύνταγμα θα προέβλεπε δοτή πλειοψηφία στο Νομοθετικό Σώμα σε σύγκριση με εκείνο του **1948**, όπου η πλειοψηφία, θα ήταν εκλεγμένη.

Εκαμναν δηλαδή οι Άγγλοι ένα βήμα προς τα πίσω, προφανώς για να μπορούν να εγκρίνουν οποιοδήποτε νομοθέτημα θα ήθελαν, αν φυσικά εύρισκαν κυπρίους για να συνεργασθούν μαζί τους σε ένα τέτοιο Σύνταγμα.

Το δεύτερο συγκλονιστικό που ανακοίνωσε ο Χόπκινσον ήταν ένα "Ουδέποτε" για τη ματαβίβαση της κυριαρχίας της νήσου στους κυπρίους.

Είπε ότι η Κύπρος περιλαμβανόταν μεταξύ των επαφών εκείνων της Βρετανικής αυτοκρατορίας, τα οποία ουδέποτε θα πρέπει να αναμενόταν ότι θα καθίσταντο πλήρως ανεξάρτητα.

"Αναφορικά με το δεύτερο σκέλος της ερώτησης, πάντοτε γινόταν αντιληπτό και συμφωνήθηκε ότι υπάρχουν ορισμένα εδάφη στην Κοινοπολιτεία, τα οποία λόγω των ιδιαιτερώσεων συνθηκών τους ποτέ δεν μπορούν να αναμένουν να καταστούν πλήρως ανεξάρτητα..." είπε ο Χόπκινσον σε σχετική ερώτηση στη Βουλή των Κοινοτήτων.

Η συζήτηση ήταν δραματική και κράτησε για ώρες...